

"ושם אבותי אברהם ויצחק"

הקשר בין אברהם ויצחק

1. בראשית פרק כה

(יב) ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם אשר ילדה הגר המצרית שפחת שרה לאברהם:
(יט) ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק:

2. רד"ק בראשית פרק ו פסוק ט

(ט) אלה תולדות נח - תולדות פירושו הקורות שקרוהו בדבר המבול ואחריו, וכן "אלה תולדות יעקב" כי הקורות הם תולדות הימים, וכן אמר "כי לא תדע מה ילד יום" (משלי כ"ז)...

3a. בראשית פרק יב

(י) ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ:
(יא) ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את:
(יב) והיה כי יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך יחיו:
(יג) אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך:
(יד) ויהי כבוא אברם מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה הוא מאד:
(טו) ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה:
(טז) ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת ואתנת וגמלים:
(יז) וינגע יקוק את פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם:
(יח) ויקרא פרעה לאברם ויאמר מה זאת עשית לי למה
לא הגדת לי כי אשתך הוא:
(יט) למה אמרת אחתי הוא ואקח אתה לי לאשה ועתה הנה אשתך קח ולך:
(כ) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו:

3b. בראשית פרק כו

(א) ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה:
(ב) וירא אליו יקוק ויאמר אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך:
(ג) גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצת האל והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך:
(ד) והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצת האל והתברכו בזרעך כל גויי הארץ:
(ה) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתי:
(ו) וישב יצחק בגרר:
(ז) וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי הוא כי ירא
לאמר אשתי פן יהרגני אנשי המקום על רבקה כי טובת מראה הוא:
(ח) ויהי כי ארכו לו שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו:
(ט) ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך הוא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי אמרתי פן אמות עליה:
(י) ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו כמעט שכב אחד העם את אשתך והבאת עלינו אשם:
(יא) ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת:

4. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת תולדות פרק כו סימן ז ויאמר אחותי הוא. כדרך אבי

5. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כו סימן ב בארץ אשר אומר אליך. בזכות אברהם שאמרתי לו על אחד ההרים אשר אומר אליך (בראשית כב ב):

6a. בראשית פרק יג

- (א) ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה:
(ב) ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב:
(ג) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי:
(ד) אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה ויקרא שם אברם בשם יקוק:
(ה) וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים:
(ו) ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו:
(ז) ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט
והכנעני והפרזי אז ישב בארץ:
(ח) ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיך כי אנשים אחים אנחנו:
(ט) הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה:

6b. בראשית פרק כו

- (יב) ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו יקוק:
(יג) ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד:
(יד) **ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה** ויקנאו אתו פלשתים:
(טו) וכל הבארת אשר חפרו **עבדי אביו בימי אברהם אביו** סתמום פלשתים וימלאום עפר:
(טז) ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד:
(יז) וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם:
(יח) וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו **בימי אברהם אביו** ויסתמום פלשתים **אחרי מות אברהם** ויקרא להן שמות **כשמת אשר קרא להן אביו**:
(יט) ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים:
(כ) **ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק** לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר **עשק** כי התעשקו עמו:
(כא) ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה:
(כב) **ויעתק משם** ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר כי עתה הרחיב יקוק לנו ופרינו בארץ:

7. רבינו בחיי בראשית פרק כו פסוק טו

וכל הבארות אשר חפרו. יגיד הכתוב כי מתוך הקנאה שנתקנאו בו פלשתים סתמו כל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו, כדי שלא יוכל יצחק להועיל עצמו בהן ולהשקות זריעותיו ומקנהו, ואח"כ נתגבר יצחק וחפר אותן וקרא להן כשמות אשר קרא להן אביו, **ועשה כן לכבוד אביו**. וממה שהתורה הודיעה זה נראה שנחשב לו לזכות ויש בזה התעוררות, וק"ו שאל ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות שקרא אותן אביו לא רצה לשנותן, וזה ק"ו לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם, ואולי מפני זה לא נשתנה שמו כמו שאר האבות וזו מדה כנגד מדה, כן פירש הגאון ז"ל.

8. מדרש הגדול בראשית פרק כו פסוק יח

בוא וראה ענותנותו של יצחק אדם קונה לו בית וקורא לו שם, עומד בנו ומחדש בו דבר הוא קורא לו שם אחר. אבל יצחק אבינו אינו כן אלא כל הבארות שחפר אברהם וקרא להן שם אע"פ שעמדו פלשתים וסיתמו אותן כיון שחזר יצחק וחפרן שנייה לא חידש להן שם אלא העמידן על השמות שקרא להן אביו שנאמר כשמות אשר קרא להן אביו. ומה שכר נטל על כך שכל האבות נשתנו שמותם, אברהם מתחלה שמו אברם ולבסוף נקרא אברהם, יעקב מתחלה שמו יעקב ולבסוף נקרא ישראל, אבל יצחק מתחלה עד שלא נולד קרא לו הקב"ה יצחק שנאמר וקראת את שמו יצחק ולא נשתנה שמו לדורות

9. רד"ק בראשית פרשת תולדות פרק כו פסוק כ

(כ) לנו המים - כמו שכתבנו בדבר אברהם עם אבימלך כי היתה מחלוקת ביניהם אם אותה הבאר מגבול גרר או מגבול באר שבע כן עתה מטעם הזה נפלה מחלוקת בין רועי גרר ובין רועי יצחק:

10a. בראשית פרק כא

(כב) ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר אלהים עמך בכל אשר אתה עשה:
(כג) ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקר לי ולניני ולנכדי כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה:
(כד) ויאמר אברהם אנכי אשבע:
(כה) **והוכח אברהם את אבימלך על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך:**
(כו) ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום:
(כז) ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך **ויכרתו שניהם ברית:**
(כח) ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן לבדהן:
(כט) ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנה שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדנה:
(ל) ויאמר כי את שבע כבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת:
(לא) על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם:
(לב) ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים:
(לג) ויטע אשל בבאר שבע **ויקרא שם בשם יקוק אל עולם:**

10b. בראשית פרק כו

(כג) ויעל משם באר שבע:
(כד) וירא אליו יקוק בלילה ההוא ויאמר אנכי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי וברכתיך והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי:
(כה) ויבן שם מזבח **ויקרא בשם יקוק** ויט שם אהלו ויכרו שם עבדי יצחק באר:
(כו) ואבימלך הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיכל שר צבאו:
(כז) **ויאמר אלהים יצחק מדוע באתם אלי** ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם:
(כח) ויאמרו ראו ראינו כי היה יקוק עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך **ונכרתה ברית עמך:**
(כט) אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך יקוק:
(ל) ויעש להם משתה ויאכלו וישתו:
(לא) וישכימו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום:
(לב) ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים:
(לג) ויקרא אתה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה: ס

11. רד"ק בראשית פרשת תולדות פרק כו פסוק כה
(כה) ויקרא בשם ה' - כמו שהיה אברהם עושה:

12. רד"ק בראשית פרשת תולדות פרק כו פסוק כה

ויכרו שם - כמו שחפר שם אברהם צוה ג"כ יצחק לעבדיו שיכרו שם באר, ובחפרם הבאר בא אבימלך אליו, ובעתו שם באו עבדיו לברשו כי מצאו מים, וכל זה להודיע שהאל אהבו ומצליחו במעשיו ויראו ממנו:

13. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת תולדות פרק כו סימן כו

(כז) ויאמר אליהם יצחק מדוע באתם אלי. לא החניפם בדברים, אלא בדברי תוכחות אמר לו, כמו שנא' באברהם והוכח אברהם את אבימלך (בראשית כא כה), שמתוך התוכחות באה האהבה:

ייחודו של יצחק

14. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כו סימן ב

אל תרד מצרימה. מכאן אתה למד שהיה בדעתו לירד למצרים, כמו שעשה אברהם אביו שהלך למצרים מפני הרעב, אלא מפני שאמר הקדוש ברוך הוא ליצחק מפני מה לא מנעתי לאברהם, אלא לך אני מנעתי לירד למצרים, לפי שאתה עולה תמימה, לכך אין רצוני שתצא אתה חוצה לארץ

15. רש"י הירש בראשית פרשת תולדות פרק כו פסוק ב

(ב - ד) מפסוק ג נראה, כי היה בדעתו של יצחק לרדת מצרימה, מעולם ארץ המקלט לפליטי רעב. תחילה הלך אל אבימלך, בעל ברית אביו, כנראה כדי למצוא עזרה על ידו. אך גם שם היתה הצרה. אז נראה לו ה', וציוה עליו, לא לבקש עזרה מאדם. הוא אך ישקוד על משמרת מצוות ה':

16. בעל הטורים בראשית פרשת תולדות פרק כו

(יג) ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד. ג' גדולות כנגד ג' ברכות **שנתברך בעקידה**, כי ברך אברכך והתברכו בזרעך (לעיל כב יז יח):

17. מדרש הבאור בראשית פרק כו פסוק יד

ויהי לו מקנה צאן. וכי לא היו לו גמלים וחמורים כמו שנאמר באברהם וביעקב אלא שלא הכניס לרשותו דבר שיש בו סימן טומאה **מפני שנתקדש על גבי המזבח.**

18. מדרש הגדול פרשת תולדות פרק כו פסוק כד

בעבור אברהם עבדי. ר' איליזר אומר כל מה שנעשה ליצחק בזכות אביו נעשה לו, אבל זכותו הרי היא קיימת לעדי עד. ולמה שהוא צדיק בן צדיק. אבותיו זיכו לו העולם הזה והוא זיכה לעצמו העולם הבא לכך נאמר בעבור אברהם עבדי.

19. רש"י בראשית פרק כה:כו

בן ששים שנה - עשר שנים משנשאה עד שנעשית בת שלש עשרה שנה וראויה להריון ועשר שנים הללו צפה והמתין לה כמו שעשה אביו לשרה, כיון שלא נתעברה ידע שהיא עקרה והתפלל עליה. **ושפחה לא רצה לישא, לפי שנתקדש בהר המוריה להיות עולה תמימה:**

20. פירוש הריב"א על התורה בראשית פרשת תולדות פרק כו פסוק א

(א) ותכהין עיניו מראות. י"מ ותכהין עיניו מראות מדמעות המלאכים שנפלו בעיניו בשעת העקדה. ומפר' בפסיקת' שבשעה שרצה אברהם לשחוט את בנו נסתכל בנו למעלה ונפתחו לו ז' רקיעים וראה הקדוש ברוך הוא אמר הקדוש ברוך הוא כתו' לא יראני האדם וחי והוא ראה אותי אכה את עיניו ויהא חשוב כמת. עוד מפר' ותכהין עיניו מראות ברעתו של רשע:

21. מדרש הגדול פרק כה פסוק יט

אברהם הוליד את יצחק. שכשהיה אברהם אבינו עובר ויצחק בנו אחריו היו הכל אומרים אשריך אברהם שבנך יצחק ואשריך יצחק שאביך אברהם